

FARGER SOM HISTORIEFORTELLER

VR jan 23

Revidert februar 24 – gulv, vinduer

Farger som historieforteller

Prosess

Metoder

Resultat

Konklusjon

Hypotesen er at fargesetting kan fortelle noe om husets fortid, uten å tilbakeføre «direkte» til det opprinnelige?

Eksemplet jeg bruker er Admiralveien 9c, Karljohansvern Horten. Opprinnelig oppført som Marketenteri, et handelshus tilknyttet forsvaret.

Senempire 1840. Karakteristiske halvvalmet tak, hjørnekasser og liggende panel. Utvendige farger er ikke tidsriktige. Det hvite kom mye senere.

Anlegget er oppført i 1840 og har sannsynlig vært et marketenteri, et handelshus tilknyttet forsvaret. Se egen arkitekturanalyse der jeg drøfter hypotesen om handelshuset..

Registrering og funn

Flere lag med tapeter.

Her er den opprinnelige rosafargen. Rød blandet med zinkhvit. Her ser vi også rester av eikeådrete papirtapet.

Foto i dag

Foto fra ca 1920

Admiralveien 9 c, Karljohansvern Horten. Senempire 1840

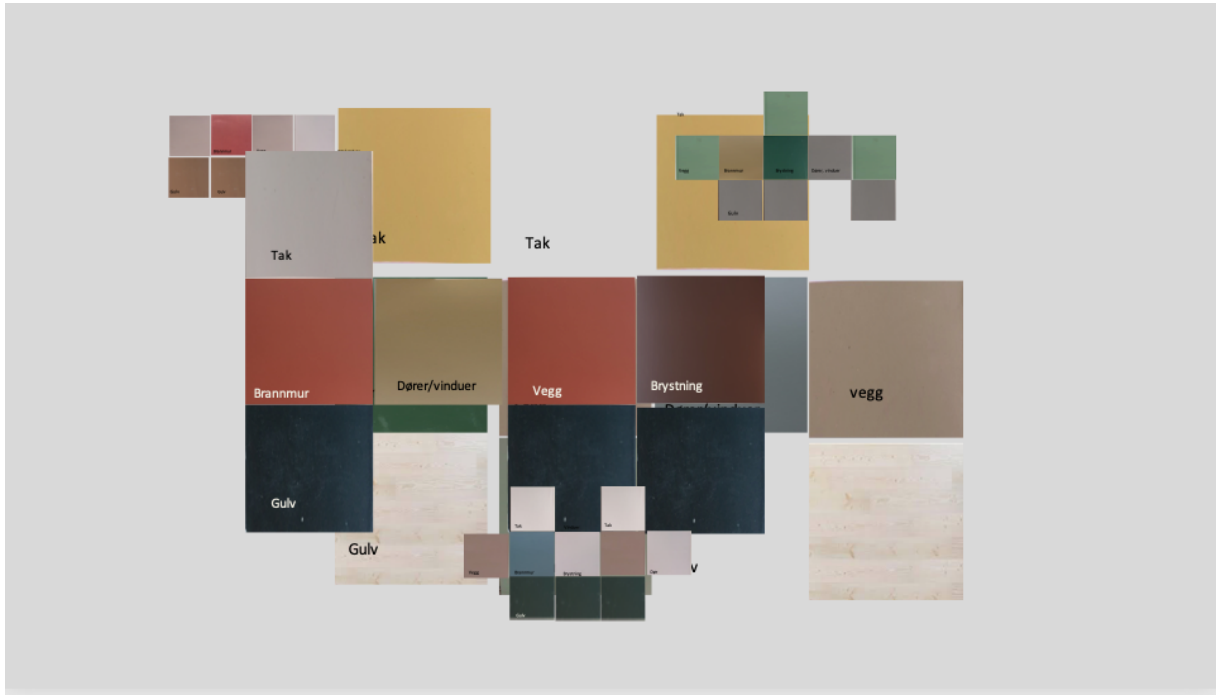
???

Hva skal få ny farge, hva skal beholdes,

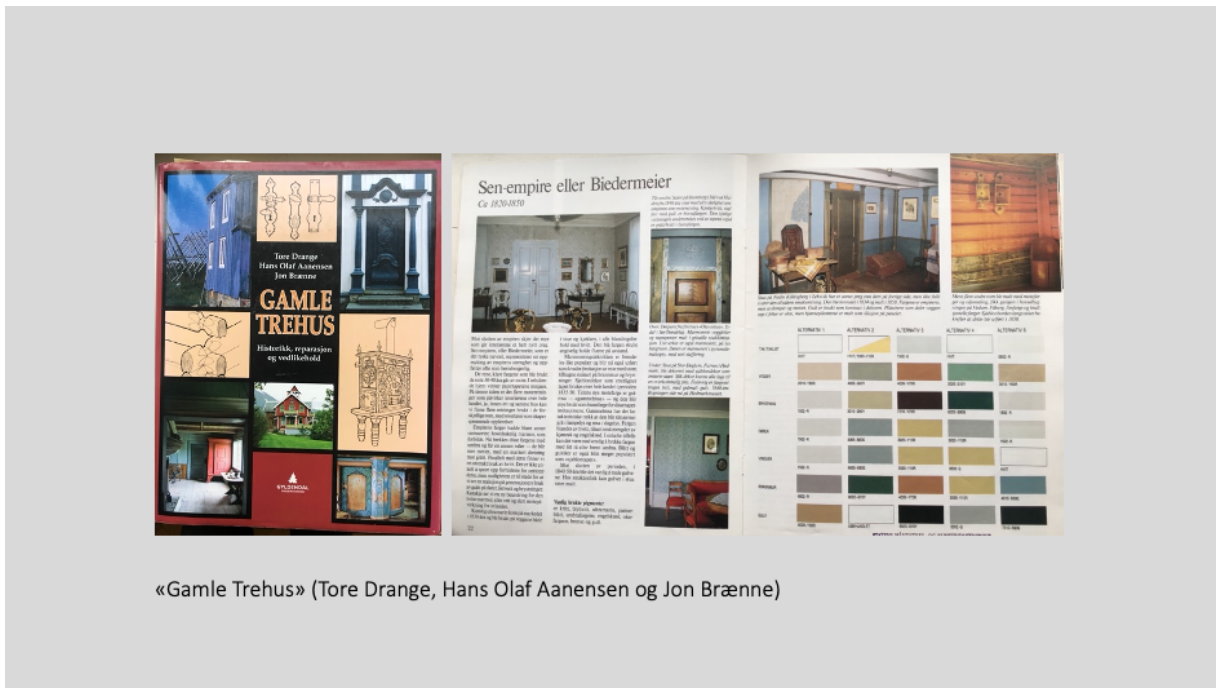
Hva forteller hva, hvilke metoder og verktøy skal jeg bruke

for å finne det ut ?????

Min metode er at jeg tar utgangspunkt i de historiske fargepalettene fra boken «Gamle Trehus» (Tore Drange, Hans Olaf Aanensen og Jon Brønne), Setter fargene sammen, forsøkt tilpasset det som er gjort av endringer for å se om fargene allikevel kan formidle et uttrykk som forteller noe om tiden huset er oppført. Og også kanskje hva slags innhold bygningen har hatt?

En sammenstilling av hva jeg skal prøve å holde styr på.

«Gamle Trehus» (Tore Drange, Hans Olaf Aanensen og Jon Brønne)

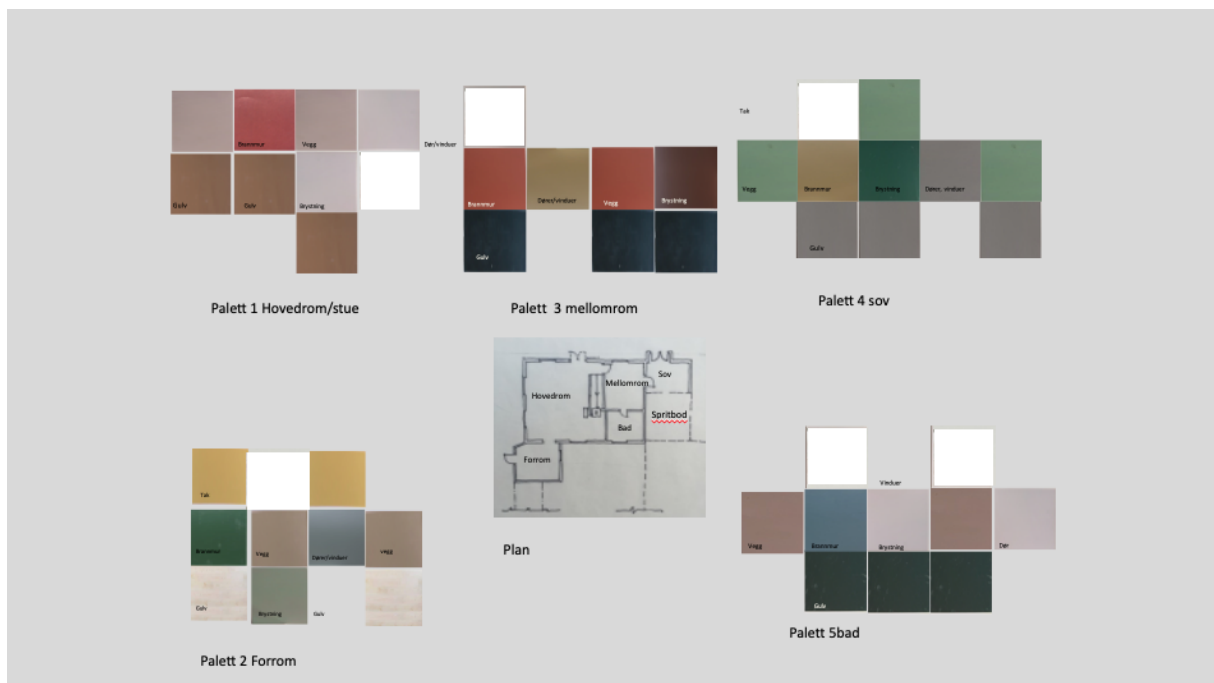
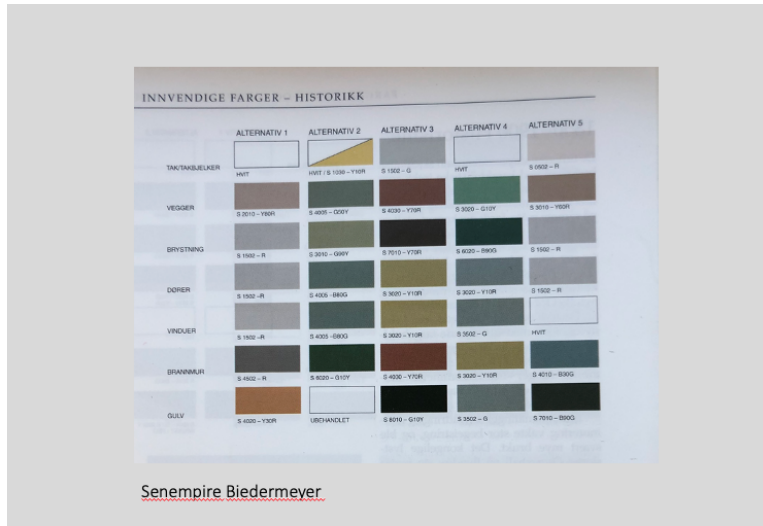
Historikk:

Fra «Gamle trehus»

1820-1870, Senempire, biedermeier

I siste del av empiren endret interiørene utseende. En oppmyking av empirens velorganiserte uttrykk. Møblene ble trukket inn på gulvet og fargene kom mer til syne. De klare mettede fargene gikk av mote og i velstående hjem ble papirtapet og tapetimitasjoner vanlige. Flere moteretninger påvirket interiørene og ulike uttrykk ble brukt i samme hus. Slik kunne det bli en spennende fargeopplevelse å gå fra rom til rom.

Motefargen ble grårosa «gammelrosa», rosa i dagslys og grå i lampelys. Fra barokken og frem til ca 1840 var det mest vanlig at fotlister, gerikter, brystninger og dører hadde samme farge, ofte ensfarget. Fra ca 1860 ble det vanlig at dette ble malt hvitt. I denne perioden ble det også vanlig å male gulvene, ofte som teppeimitasjon med en bred mørkere stripe langs veggene.

Gamle trehus viser fem fargealternativer fra tidsperioden 1820-1870 senempiren/biedermeyer.

Må se fargene sammen med plantegningene.

Setter de sammen, så jeg ser alle under ett og jeg får større avstand, det fungerer bedre, selv om hvert oppsett ikke er helt riktig. På den måten kan jeg prøve å se for meg hvordan det er å bevege seg fra rom til rom. Og kan bestemme hvilken palett som skal i hvilket rom.

Palett 2 forrom/Entré

Vegg 4005-G50Y, Brannmur 6020-G10Y, vinduer og dører 4005-B80G, brystning 3010-G90Y, tak/taklist hvit eller 1030-Y10R

Uvant at brannmuren er malt i farge, ofte i kontrast til veggfargen. Vi er mest fortrolig med at den er hvit. Eller malt som vegg.

Palett 1 Hovedrom/stue

Rød brannmur "4502-R", hvitt tak, Brystning, dør, vinduer: 1502-R, vegg: 2010-Y80R, Gulv: 4020-Y30R
Dette blir utgangspunktet for hovedrom/stue. Selv om vår vegg var mer rosa. Ref første foto.

Palett 3, mellomrom

Gulv 8020-G10Y, Brannmur 4030-Y70R, vinduer og dører 3020-Y10R, brystning 7010-Y70R, vegger 4030-Y70R, Tak/taklist 1502-G. Utgangspunkt for mellomstue. Der har vi ikke funnet rosa puss så vi kan ha andre farger. Evt beholde pussfargen?

Det er denne paletten jeg starter med.

Palett 4, soverom

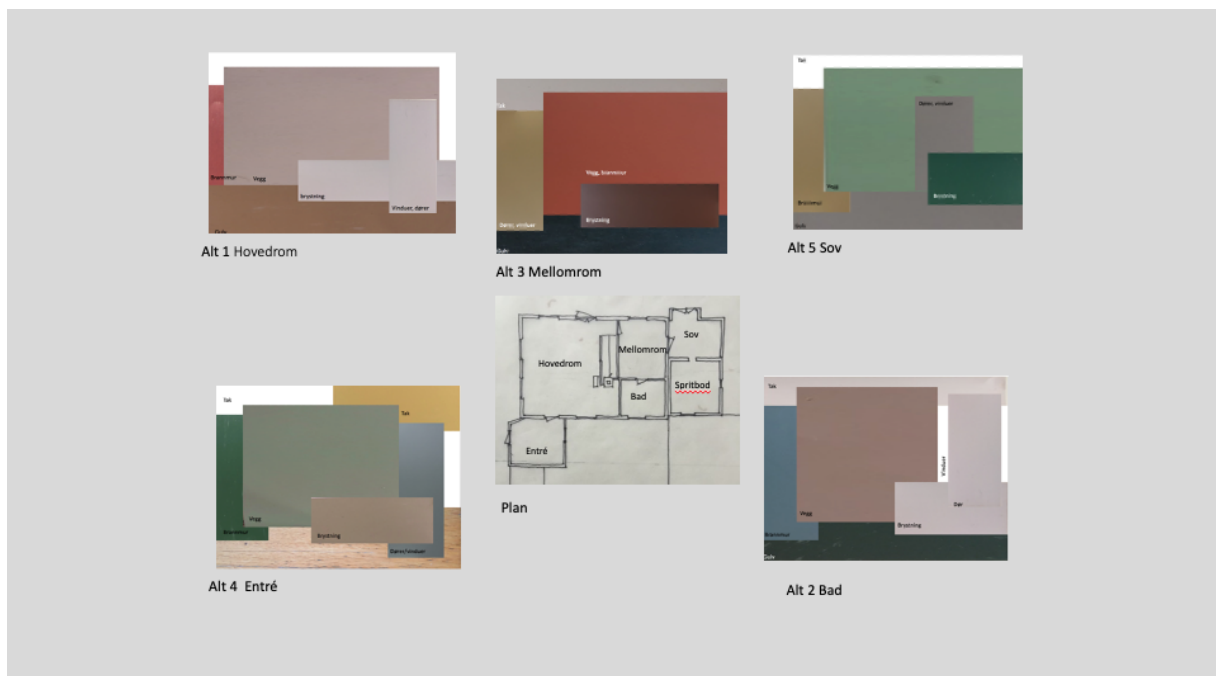
Gulv 3502-G, Brannmur 3020-Y10R, Vinduer/dører 4502-G, Brystning 6020-B90G, Vegger 3020-G10Y, Tak hvit. Det er sov.

Palett 5, bad

Gulv 7010-B90G, Brannmur 4010-B30G, vinduer hvite, Brystning og dører 1502-R, vegger 3010-Y60R, Tak 0502-R

Dører, gerikter, brystning og fotlist var vanligst i samme farge, ensfarget.

Fargene er oversatt til NCS systemet (Gamle trehus) men er linoljebasert med tilsatt naturlige pigmenter.

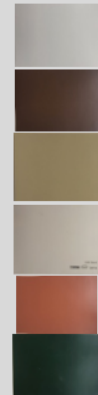

Tester ut en annen måte å sette sammen fargene på, her går det mer på mengde av hver farge.

Det er dette oppsettet som kanskje formidler best.

Men den romlige visualiseringen er fremdeles uklar.

En annen metode ...et annet verktøy

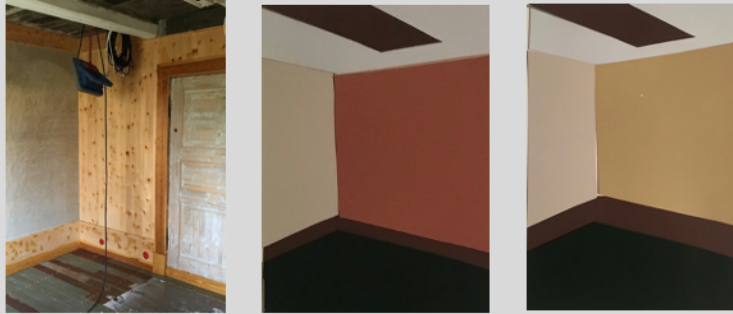

Rommet jeg skal arbeide med: »Mellomrommet».

Rommet jeg skal arbeide med: «Mellomrommet»

Prøver å finne et utsnitt av rommet som er representativt med hensyn til fargesetting. Her begynner jeg å ta stilling til hvilke farger hvor. I henhold til den historiske paletten skal veggen være rød, men vi vil beholde tilbakeført tømmervegg med leirpuss ubehandlet, så det må gjøres en vri. Rommet blir delt i to dersom to vegger er røde og to leirpuss. Her blir det diskusjon når det gjelder hva som er riktig mht tilbakeføring og nytt. Tømmerveggen som er rappet med leirpuss slik den var opprinnelig var originalt helt sikkert overflatebehandlet. Med limfarge. Den er vakker uten påført farge, så den får stå ubehandlet foreløpig.....

Best, rommet skal formidle opplevelsen av å være der. Paletten er saksopplysning.

Prøver med bare fargeflater, mer abstrakt tilnærming ...

Alternativ metode og to alternative fargesettinger.

Både collagen og fargeleggingen fungerer. Kommer nærmere målet. Kan se at den røde veggen todeler rommet. Leirpussveggen må ha en en likeverdig partner slik at rommet oppleves som helhetlig.

Men jeg har «glemt» taklisten/bjelken som kanskje kan holde rommet sammen?

Alt 1

Alt 2

Alt 3

Veggen må være gul, men hva med de andre fargene?

Fjerner rødt på malte flater. Kan evt. komme inn i møbel.

Litt mer testing, liker ikke så godt fargeblyantene «hårete». Men det er godt nok til at jeg tør å prøve oppstrøk i full skala. Her er det gul vegg mot leirpussen som prøves sammen med gulv, dør og brytning. Det opprinnelige gulvet har både grønt og brunt i seg. Det var helt sikkert lagt som «teppe»

med kant langs vegg. Dårlig oppfølging når gulvet ble lagt tilbake etter ny isolasjon gjør at det ble litt tilfeldig. Interessant at det er en «riktig» farge på gulvet.
Klar for 1:1 ...

Alt. 3 Gul vegg og gerikt, lys grå (lys blå) taklist, grønn eller brun fotlist, grønt eller brunt gulv. foreløpig ...

Dette er det enkleste. Det er den røde som er utfordrende og den må være med. I den historiske paletten er den rød dominerende som vegg. Og ganske viktig for helhetsopplevelsen av rommet. Her gulvet. Brystning blir brun og gulvet blir grønt med innblanding av brunt. Taklisten blir malt «grå», men fremstår som lys blå mot den gule. Farger er uforutsigbare ... Heldigvis. Men hvorfor skal gerikter være som vegg?

Må teste mer i liten skala før jeg tør å gå på med rødt.
Nytt verktøy

Akvarellskisser

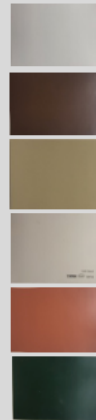
Rød gerikt?

Brun gerikt?

Prøver meg med akvarell, lenge siden.

Litt rufsete og skisseaktig. Tror det er det som gjør at det fungerer. Akvarellen har litt den samme egenskapen som skissen, litt uforpliktende og upresis. Det passer også til arkitekturen som er upresis via sin alder.

Hva med den røde fargen?

Hva med den røde?

Tanken er å behandle det som er nytt. Og se etterhvert hvordan det opprinnelige kan bli med i en helhet uten å males. Nytt og nytt? Hva er nytt?

Valgte å male taklist og etterhvert bjelker. Avventer dører og gulv.

Men hva med assosiasjonene? Forteller fargene noe om huset? Om tiden det er bygget, hva det ble brukt til?

Jeg tenker at fargebruken om ikke annet vil bidra til nysgjerrighet som kan føre til at man gjør undersøkelser som kan gi noen svar. Om ikke annet synes jeg det er viktig at huset prøver å fortelle en historie. Uten å kopiere.

Brun gerikt?

Hvilken rød?

Denne er nærmere paletten

(Hvite stikkontakter må byttes til svarte)

Prøver rød og brun gerikt.

For lite flate, omramming, rotete

Rød dør?

Brun fotlist og «grønt» gulv ble helt naturlig .. Trodde at det skulle bli ok med rød gerikt ... Men hva med døren?

Så er det resten ... ??

Jeg velger å bruke linoljemaling fordi det er det som er benyttet opprinnelig.

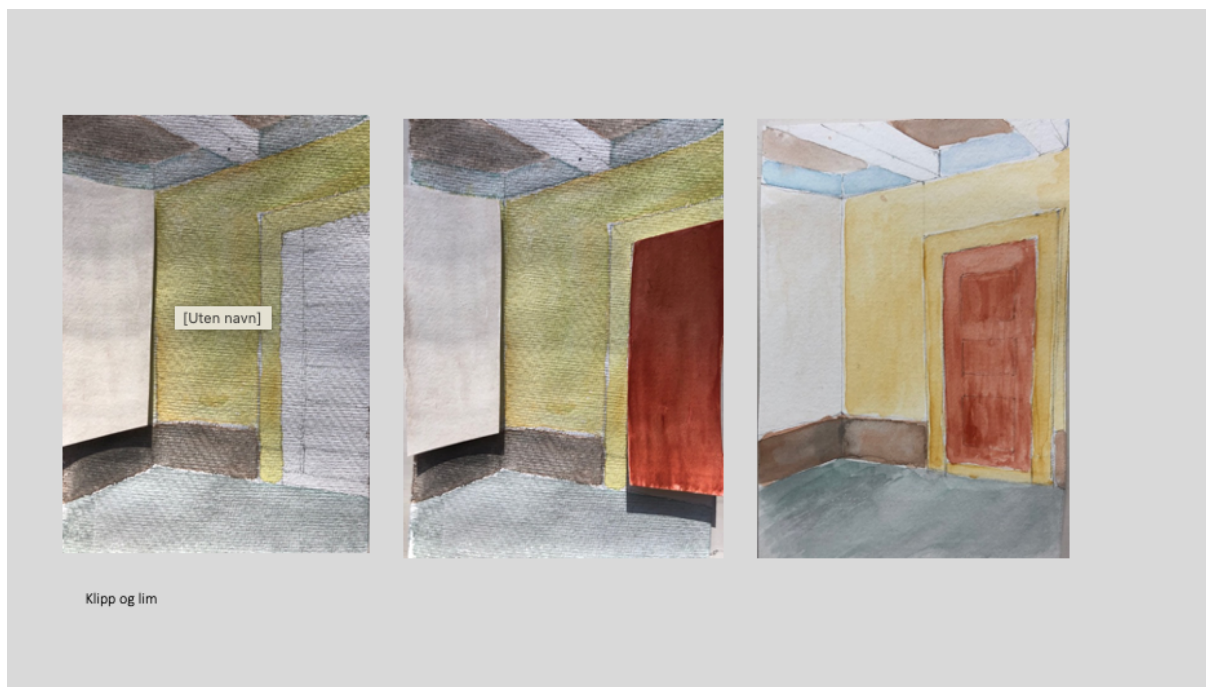
Linoljemaling ... Jeg velger å bruke linoljemaling fordi det er den malingen som er benyttet fra tidligere.

Det gir meg også en ny opplevelse å male selv, og med linoljemaling. Linoljemalingen har på en måte sine egen stemme samtidig som den kan samarbeide å gi et personlig resultat. Man må bare bli kjent med den. Malingen samarbeider også med underlaget på en helt annen måte enn annen type maling. Og jeg kan bestemme glans og uttrykk ved å tynne ut og velge antall strøk. Mellom hvert strøk kan det være lurt å pusse ned med fint sandpapir og vaske med terpentin. Da blir resultatet mattere dersom det er ønskelig.

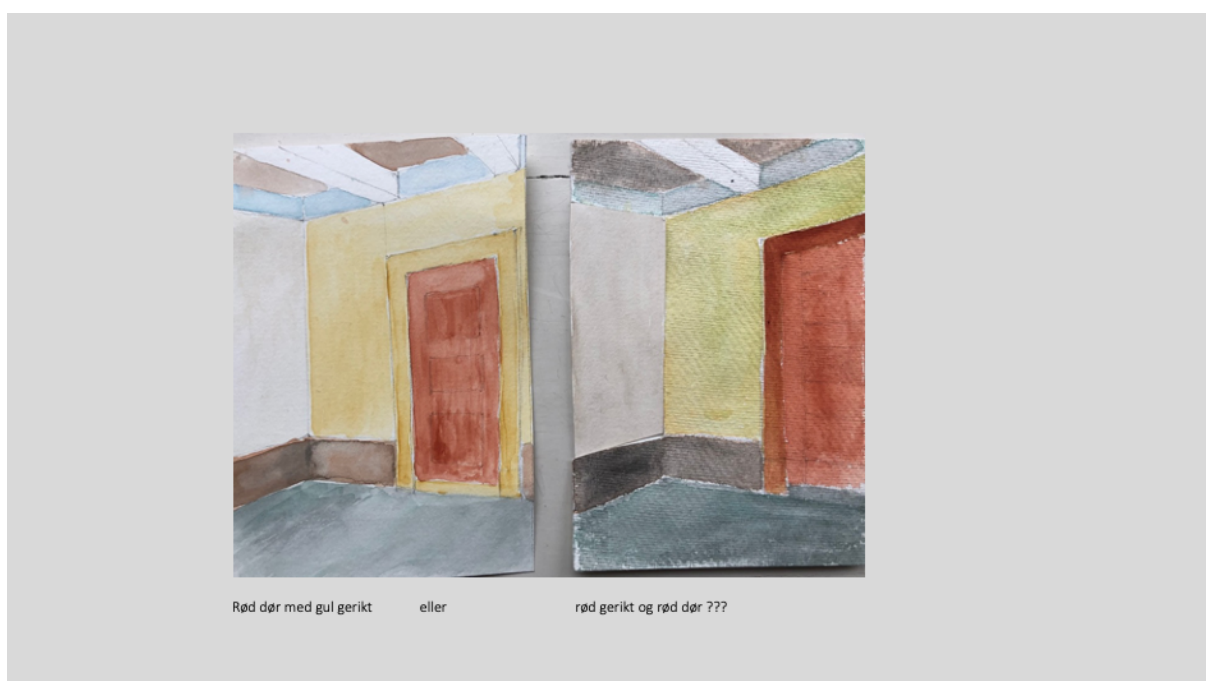
Det tar tid, men er verdt det. Dessuten blir det å male selv en del av prosessen på en mer personlig fysisk måte.

Linoljemaling har blitt brukt i interiører fra 1500 tallet. Frem til midten av 1800 tallet ble pigment rørt direkte ut i linolje. Nå i dag får man kjøpt ferdigblandet og kan benytte NCS systemet, som blir tilnærmet riktig.

Må teste mer i liten skala før jeg tør å gå på med mer rødt.

Egentlig bare for å vise klipp og lim. Det fine med akvarell og lite format er at det går fort å få tilbakemelding.

Det sitter litt langt inne å male dørbildet. Både fordi det er en flate og den er original, om ikke fra dette huset, men kanskje fra et annet hus i nærheten fra tilsvarende tidsepoke. Vi fant den i naboens «møkkakjeller». Dersom jeg skal følge prinsippene om å la det som er originalt ikke males, skal den ikke males. Men ved en misforståelse ble den sparklet for ny maling da den gamle malingen ble fjernet. Jeg velger et unntak.

Gul gerikt tilbake

Men hvilken rød?

Ett strøk, to strøk nederst

Fargen i midten er den som er nærmest historisk palett. Den til høyre var for å prøve en transparent. Jeg hadde en tanke om at trestrukturen skulle vises, men den ikke planlagte sparklingen vil ødelegge. Men jeg kan tynne ut fargen og kun ett strøk så det blir dekkende, men tynt. Alt er linoljemaling med naturpigmenter.

Fra skisse til virkelighet

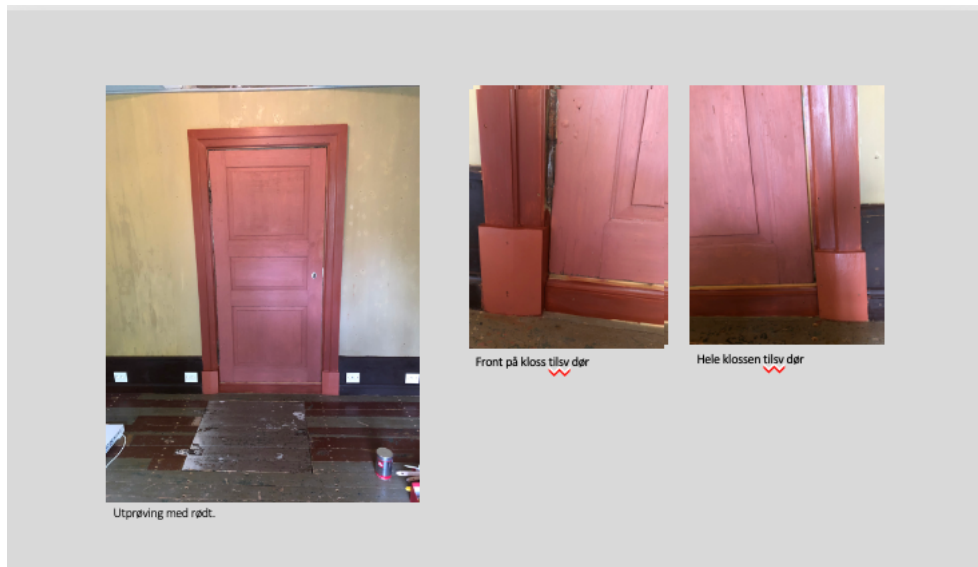
Ikke bra.

Døren ble rød og den skal ha rød omramming

Fra skisse til virkelighet. Ikke bra! Gerikten må også være rød. Døren ble veldig fin, liker det matte uttrykket. Men døren er «opprinnelig», eller kunne ha vært. og skulle egentlig ikke vært malt. Den har nok ikke tilhørt dette huset, men stod i tidligere møkkakjeller hos naboen. Men den er tidssriktig. Jeg forsvarer at den males med at rommet trenger større flate med rødt for å underbygge den historiske paletten.

Og, aldri bruke kvistlakk på gran!! Kvistene blir mer tydelige enn uten. Og deksler på stikkontakter må skiftes til svarte.

Bestemt at døren er rød, men det er mye som kan prøves Her rød dør med mørkere omramming og lysere kloss.

Umulig å få helt identisk farge med samme blandingsforhold. (Ottosson er enklere å male med enn Allbäck).

Dette blir endelig dør med omramming. Stikkontakter!!

En dør «ferdig»

Rommet har to dører til?

Men dette er fremdeles bare begynnelsen ...

En dør «ferdig»

Rommet har to dører til?

To dører til med tilhørende listverk, vinduer med tilhørende listverk. Jeg begynner med de to dørene. Det er vel ingen grunn til å male de andre dørene i andre farger? De er likeverdige i sin funksjon, skal bli, så det ingen grunn til å tydeliggjøre en forskjell. På grunn av sparkel tabben og at den historiske paletten har mye rødt, velger jeg nok å male dørbildet tilsvarende den første.

Hovedbildet er ikke helt det endelige resultatet. Her er det kun Terra på terskel, og iblandet zinkhvit på dørbild og gerikt. Gerikt og dørbild ser mer forskjellig ut på bildet enn det er. Gerikten oppleves i ikke så blank.

Veldig tydelig på den røde døren på småbildene at det ikke oppleves som en hel flate, men et format med ramme rundt. Jeg vil ha mest mulig rød flate i henhold til fargepaletten fra senempiren..

Gul dør/gerikt lampelys

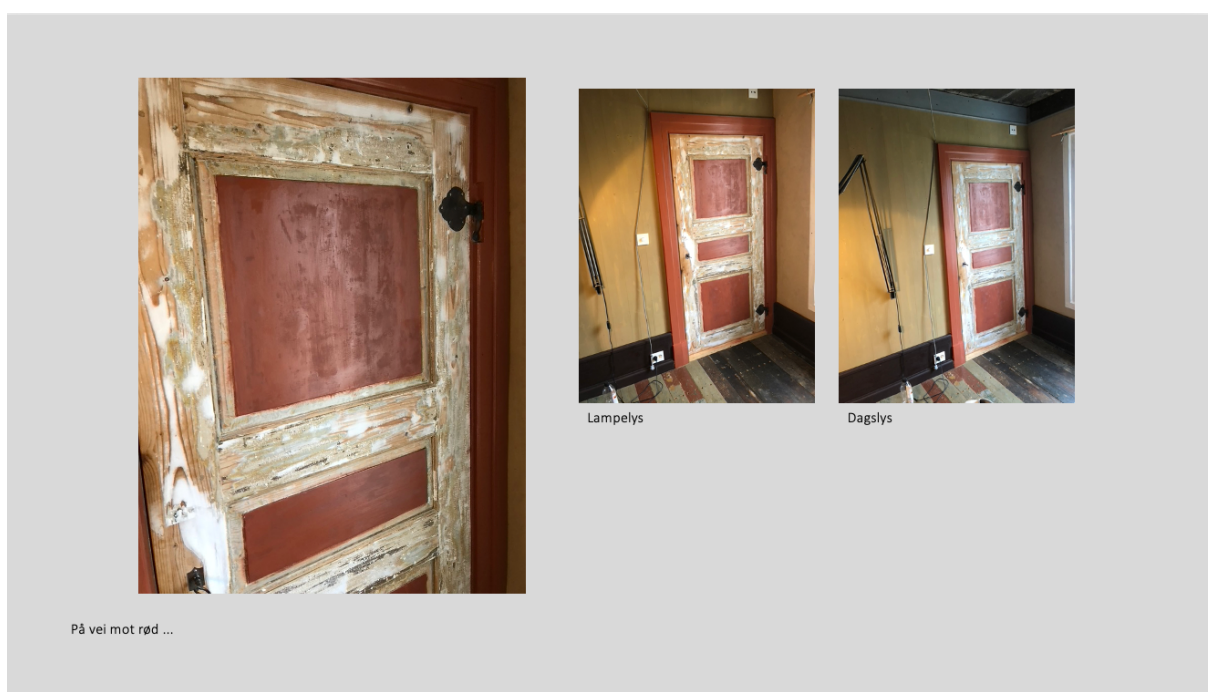

Dagslys

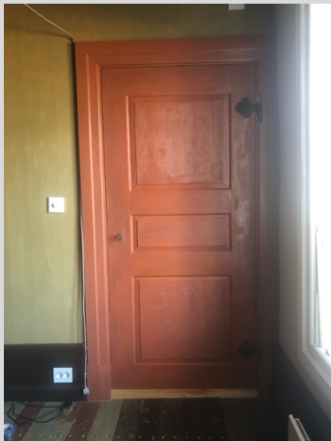
Den ene døren står i leirpusset vegg og kan ha gul gerikt. Det er nok forskjell i overflate og farge, så det ikke gror i hverandre, men ...

Den mørke, ren terra, er kanskje den flotteste pga dybden i fargen. Men lengst fra rødfargen beskrevet i paletten. Følger de andre dørene? Det hele blir litt lettere i uttrykket. Fordi gerikten er malt, må den pusses med fint sandpapir og vaskes med terpentin.

Fordi det er så vanskelig å blande likt flere ganger, selv med samme blandingsforhold, ble speilene/fyllingene først røde. Slik at det ikke gjør så mye dersom det blir forskjeller. Kan bli flere strøk? En utfordring å dekke sparkel med maling, og overflaten blir forskjellig, men det er også en del av fortellingen.

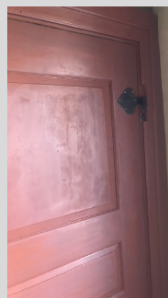

Rød dør

Røde dører

Blir mye rødt, men det er jo riktig mht paletten ... Det skulle være rød vegg og gule dører. Nå blir det tre store felter med rød farge i stedet for en hel rød flate med gule felter. Dersom treveggen hadde blitt malt rød med gule dører, og døren i pussveggen hadde blitt rød, kunne det kanskje blitt en balanse selv om veggene hadde ulike farger? Den røde døren hadde «snakket» med den røde vegg og kunne opphevet ubalansen i to veggfarger?

Alt endrer seg med lyset

Ren rød terra mot rød terra blandet med zink hvitt

Den tredje døren males kanskje med ren rød terra, vakker mot pussveggen.

Dørene må ikke være like, de står også i to ulike veggfarger/overflater. Rødfargen frem til nå er 2/3 røde terra og 1/3 zink hvitt. (Begge fra Ottosson).

Glansforskjeller

Rød dør, men gikk for ren rød terra. Tynnet ut med balsamterpentin og marmorpulver (Myanit) for å matte ned oljemalingen. Balsamterpentin er mer skånsom enn vanlig terpentin. Den inneholder ingen eller mindre løsningsmidler enn vanlig terpentin.

Ser ingen stor forskjell på flater malt med iblandet Myanit mht matthet. Utslaget er avhengig av underlaget og uttynning med terpentin. Her samme farge, samme blandingsforhold med terpentin, men ulikt underlag. Gerikten var malt med ikke uttynnet maling og dørbildet var ubehandlet.

Mot gul vegg

Rød dør med pusset vegg + gul vegg. Spent på gulvet ...

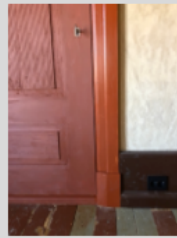
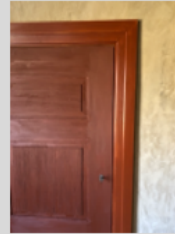

To ulike røde mot ulik bakgrunn

Ganske stor forskjell. Ren terra til venstre og 2/3 terra med 1/3 zink hvitt til høyre.

Maskerte hengsler

Detaljer

Den dypere røde står bedre i pusset vegg, selv om den avviker fra paletten. Men det gjør leirpusset natur vegg også. «Kunstnerisk frihet» ...

Klipp og lim

Får umiddelbart lyst til å male over den lyseste ...
Men resultatet skal ikke bli «fint», men fortelle noe. Samtidig som den beskrevne fargepaletten er kun en tolkning dette også. Så jeg står relativt fritt.
Har ikke noe i mot at dørene er forskjellige.

Gul vegg

Ett strøk i lampelys

Kvistlakk blir tydeligere enn kvisten

Den gule veggen må males ett strøk til. Frykten er at den blir blank og ikke kommuniserer med de andre overflatene. Liker at den litt matte og litt transparente overflaten forteller noe om underlaget. Men den viser vel egentlig bare frem kvistlakk flekkene. Igjen; Aldri kvistlakk på grankvister. Linoljemaling er også litt vanskelig å arbeide med for en uerfaren maler. Den lever sitt eget liv ...

Matt + blankt

Ett tynt strøk til, ikke uttynnet. Tydelig glansforskjell, men uten kvistlakkflekker

Med slepelys fra vinduet

Veggen ble blank. Isolert sett er det en vakker overflate, men resultatet ble veldig ferdig. Det blir litt låst. Akkurat som en «fin feil skisse»

Lyset endrer alt

Men ikke blank i alt lys ... Se stikkontakter

Detaljer

Stikkontakter har fått nye sorte deksler, panelovnene er spraylakkert med matt lakk.

Gulv

Hva med gulvet?

Gulvet er en blanding av opprinnelige materialer 1840 (?) og supplerer fra hovedrommet. (de mørke)
Da gulvet skulle legges tilbake etter isolering var vi ikke nok påpasselige. Det ble ikke lagt tilbake som det var. Men det er tydelig å lese hvordan det har vært. I 1840-50 årene var det vanlig å male gulvene. Det ble ofte malt som teppeimitasjon med en kant langs veggen i egen farge. Dette feltet var ofte mørkere enn midtfeltet med en tynn linje mellom de to lagene.

«Grønt teppe»

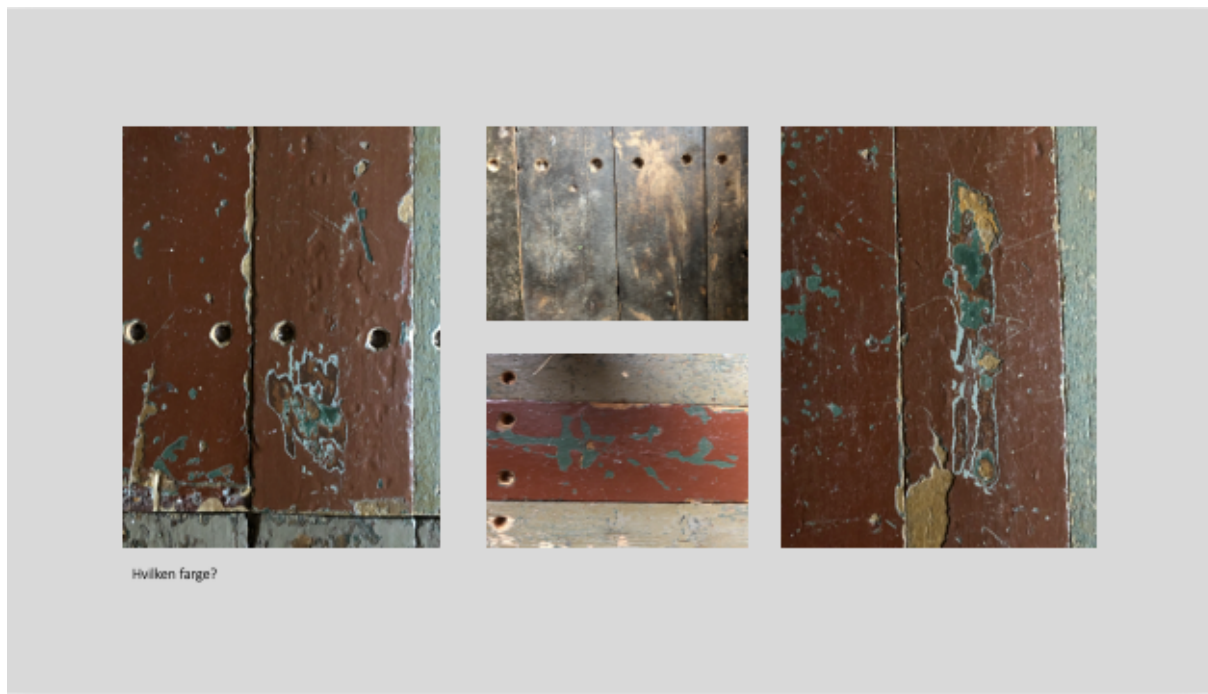
Supplert med plank fra hovedrommet

Her er det tydelig at det har vært grønt «teppe» med rødbrun bord langs veggen. De lange rødbrune gulvbordene lå langs veggen. Her er det ingen spor etter en linje mellom midtfelt og kanten. Når gulvet skulle legges tilbake, var det ikke nok, så vi måtte supplere fra hovedrommet. Bildet til høyre.

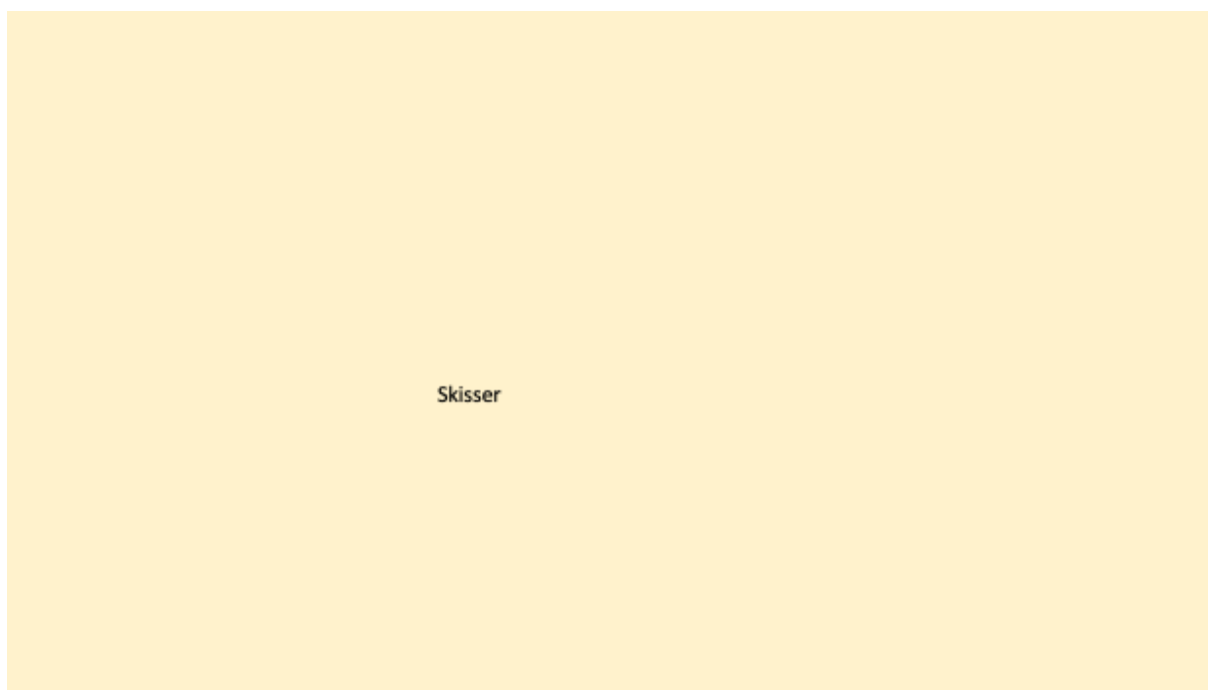
Fargene kan videreføres?

Så hvordan skal jeg fortelle historien her? Jeg vil male minst mulig, men vil gjerne få tilbake «teppeløsningen». Hva med propping av spikerhull?

Alle lagene med maling og farger som forteller om fortiden. Vakkert. Jeg vil prøve å få med dette videre.

Selv om det siste malingslaget er grønt, har det vært flere lag under. Det ser ut som om det har vært flere grønne lag, både i kant og midtparti og en okerfarge. Fra 1840 årene ble okerfargene vanligere som gulvfarge, og det er spor etter det her, men i siste del av århundre ble det vanligere med mørkere farger, mørk grønn og umbrafarger.

Eksisterende gulv beholdes, fyller inn langs kanten med brune, tilnærmet farge, og i midten med grønne i tilnærmet farge. De brune fra langs kanten beholdes brune. Hva med den delen av gulvet som er fra en annen situasjon, både i tid og sted?

Alt. 1

Selv om det her ikke er spor etter markeringen mellom kanten og midten, er det en måte å understreke overgangen mellom de to fargefeltene og understreke det tidstypiske. Her males ingenting annet enn linjen.

Alt. 2

Dette alternative er det som formidler best. Brunt langs kanten og supplerings av grønt i midtfeltet. De lange brune gjennomgående forteller om øvelsen vi gjorde når det ble isolert. De mørk brune fra hovedrommet beholdes langs kanten, men følger omrammingen. Evt. følger omramming og males.

Alt. 3

Mer riktig fargegjengivelse?

Så da kan det se sånn ut. bortsett fra at det bare er de lange fra langs kanten som får være brune. Det siste alternativet har brunt midtfelt, men sånn har det aldri vært. Det må evt. være fordi det er bedre mht farge på fotlist/brystning.

Da er det bestemt, enn så lenge ... En annen problemstilling må komme først.

Vindu

Hvit gerikt, omramming rundt vindu

Gerikten rundt vinduet er her grunnet med hvit. Den kan være hvit, men skal etter «boka» være gul i rød vegg ...

Rød gerikt? Tilsvarende dører med hvitt vindu? Dørene skal jo også være gule, men det er justert. Vinduet oppleves veldig stort med hvit ramme. Selve vindusrammen skal i henhold til den historiske paletten også males tilsvarende gerikt og foring. Men det tror jeg at jeg ser bort fra,. Diskusjonen må bli om foring og gerikt skal males i en egen farge?

Tar snarveien og går utenom fargetest i skisse. Rød gerikt, som kanskje er opplagt tror vil gi et urolig uttrykk. Føler meg komfortabel med den gule som ikke står i så sterk kontrast til pussveggen

Gul gerikt mot leirpuss naturfargen.

Det oppleves ganske riktig, selv om det er fritt etter boka. Men selv om de historiske fargepalettene sier noe er det veldig mange unntak og varianter.

Når jeg ser det nå, kunne det vært interessant å se gule vinduer også. Kanskje senere ..

Legg merke til glansen, fremhevet av pusset vegg som er helt matt. Litt sært, men tar opp den gule vegg på en fin måte.
Gulvet blir neste. Men karmen som vinduet sitter i må være gult. Det blir for mye hvitt. Evt. karm også gul så kun det du åpner er hvitt.

Her er karmen malt gul. Prøver en løsning med midtstolpe tilsvarende gul som karm, foring og gerikt. Sånn skal det ikke være. Men usikker nok til at jeg må prøve hvordan det så ut Det som åpnes er hvitt. Det ble rart selv om det teoretisk sett skulle fungere.

Med papir

Sånn det var

Taper på hvitt papir for å se om midtstolpen kan være hvit med gul karm? Hvorfor ble jeg så usikker på dette? Fordi stolpen hører til karmen i denne situasjonen. Og fordi måten den møter rammen på gjør at ramme og midtstolpe må ha samme farge. Logisk, men det ble veldig rart med den tynne gule stripen midt på.

Alt 1

Alt2

Alt 3

Nå skjønner jeg:

På bilde alt. 1 er det foring og gerikt gul. Rammen som vinduet sitter i og midtstolpen er hvit. Slik at det som blir satt inn i veggen er hvitt.

På bilde alt. 2 er det teoretisk sett logikk i at midtstolpen er gul fordi den hører sammen med rammen rundt åpningsvinduet som her er gul.

På bildet alt. 3 blir det en mellomting. Midtstolpen har ikke bestemt seg om den hører til vindusramme eller karm. Det blir uklart og derfor det ikke faller på plass.

Så hva blir konklusjonen? Alternativ 1, der hører stolpe til omramming med samme farge. Alt 2 er logisk, men ser ikke riktig ut. Alt 3 går ikke.

Alternativt males alt gult. Vindu, karm, foring og gerikt....

Og så videre :)